

Spoštovane kolegice, spoštovani kolegi, dragi gostje!

Dnevi in meseci hitro minevajo. Še dobro se nismo zavedali, že je leto naokoli. Dan gradbinca obeležimo vsako leto v začetku junija s slavnostno sejo in podelitvijo priznanj zaslužnim članom sindikata.

Letošnje praznovanje je še nekaj več. Pred 20 leti se je 6.aprila na novo formirala ZSSS, SDGD pa je 7.decembra na osnovi široke predhodne razprave in težnje po prenovi sklical izredno skupščino, kjer so sprejeli nov Statut SDGD Slovenije, s katerim se je SDGD dejansko postavil kot sindikat, povezan v ZSSS, z lastno pravno subjektiviteto, do takrat so namreč sindikati bili samo oblika in metoda dela znotraj Zveze sindikatov.

Zgodovina pa sega še dlje nazaj, zato naj vam obudim spomin: Maja 1936 leta je bila ustanovljena podzveza Zveze gradbenih delavcev za Jugoslavijo. V tem letu so pripravili prvi osnutek Kolektivne Pogodbe, maja pa so delodajalci končno odbili predlog KP za stavbinske delavce. To je povzročilo veliko nezadovoljstvo in je strnilo sindikalne vrste, da so začeli priprave na stavko, ki se je začela 2. junija 1936 in je trajala 9 dni. Bila je množična, dobro organizirana, z jasno postavljenimi cilji in se je zaključila s popolnim uspehom stavgajočih.

KP pogodba je bila podpisana 26. maja 1937 z veljavnostjo na dan 4. junij 1937, kar je velik mejnik v organiziranem delovanju našega sindikata. V SDGD vsako leto z obeležitvijo podpisa prve kolektivne pogodbe praznujemo Dan gradbincev. Torej častitljivi jubilej piše v teh dneh 73. leto.

Po letu 1990 in izpeljani prenovi SDGD Slovenije so bile po težkih in napornih pogajanjih podpisane nove kolektivne pogodbe za dejavnost gradbeništva in sicer leta 1991 po podpisu prve Splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo, nove kolektivne pogodbe pa so bile sklenjene leta 1994, kasneje 1998 in nazadnje konec leta 2004, tej kolektivni pogodbi pa so sledile spremembe in dopolnitve ter vsako leto novi aneksi k tarifnemu delu kolektivne pogodbe.

Pogleda seveda ne moremo usmeriti samo v preteklost ampak tudi v sedanost in prihodnost. Prav pa je, da iz preteklosti črpamo izkušnje za sedanost in prihodnost. Ena od definicij norosti pravi, da je največja norost početi iste stvari na isti način in pričakovati drugačne rezultate. Živimo v času velike finančne in gospodarske krize, tej krizi pa je vedno bližje tudi kriza vrednost. Delavci in vsi, ki živimo predvsem od svojega dela nismo zakrivili današnje krize. Zakrivil jo je nebrzdan pohlep in pogoltnosti, ki sta zameglila zdrav razum in tistim, ki so bili pri koritu in imeli možnosti zastrla pogled. Casino kapitalizem je opojno ponujal neslutene dobičke in rasti, ki pa so kmalu izginili iz računalniških ekranov in se sesuli kot hišica iz kart. Ostale so množice obubožanih ljudi, brez perspektive, tisti ki še imajo delo pa živijo v večnem strahu po izgubi delovnega mesta. V obdobju visoke, žal kratkoročne in navidezne rasti so se dobički privatizirali in ponovno vlagali v ruleto kazino kapitalizma, gnano s pohlepom in pogoltnostjo. Pod pojmom moralni hazard se zdaj odvija proces, ko se pod grožnjo še hujše krize in še večje brezposelnosti izgube socializirajo in jih tako ali drugače plačajo tisti, ki za krizo niso odgovorni in nič krivi.

Upanje, pravijo, umira zadnje in če kaj, potem nas mora ta izkušnja naučiti vsaj tega, da nevidna roka trga ni vsemogočna, da je potreben nadzor in pravila igre, predvsem pa, če hočete zdrava kmečka pamet, ki pravi da brez setve ni žetve.

Tako imenovani managerski odkupi, kjer so banke financirale odkupe podjetij s strani managerjev, ti pa so za zavarovanje kredita zastavili delnice prevzetega podjetja so se izkazali za veliko zablodo slovenskega gospodarstva. Ti odkupi povzročajo izčrpavanje podjetij, saj se dobički namesto v razvoj in nova delovna mesta namenjajo za poplačila dolgoročnih kreditov za odkupe podjetij. Ko se je tem že tako tveganim poslom pridružila še finančna in gospodarska kriza so ti podvigi postali misija nemogoče.

V Sloveniji smo si pred 20 leti prvič z veliko narodno enotnostjo, pogumom in odločnostjo ustvarili lastno državo. V ustavo in zakone smo si sami zapisali, da je Slovenija pravna in socialna država. Postali smo polnopravna članica EU in sprejeli načela socialnega dialoga in

dogovarjanja. Žal v zadnjem času dialog postaja bolj monolog oblasti po načelu vzemi ali pusti. Tistim, ki so najmanj krivi in odgovorni za nastalo krizo se vsiljujejo spremembe delovne in socialne zakonodaje, ki dodatno poslabšujejo njihov že tako težak položaj. Po mnenju oblasti in delodajalcev so največji problemi podjetij previsoke odpravnine in predolgi odpovedni roki za odpuščene delavce. Motijo jih nekaj tisoč evrov visoke delavske odpravnine za dolga leta dela v podjetju, brez slabe vesti pa si dajo izplačati tudi milijonsko odpravnino za nedokončan mandat, po možnosti še v državnem podjetju. S takšnimi odpravninami in položajem, ki so si ga ustvarili, verjetno ni težko hitro poiskati drugo donosno delo, delavcu pa naj bi bilo potrebno skrajšati odpovedni rok in ga postaviti še bližje zidu, kjer največkrat ne vidi niti zasilnega izhoda.

Oblast pravi, da bo povečala nadomestila za brezposelne in podaljšala čas prejemanja nadomestil in s tem ublažila nižje odpravnine in krajše odpovedne roke. Toda predlogi za to blaženje tega ne dokazujejo! So tako mili in nežni, da si odpuščeni delavci s tem ne bodo veliko pomagali!

Moti jih plačan 30-minutni odmor za malico, moti jih plačana malica na delovnem mestu, plačilo prevoza na delo, regres za letni dopust, dodatek za delovno dobo. Vse to hočejo ukiniti, pravijo da so to ostanki preteklosti, ki nimajo kaj iskati v današnjem času. Ti dodatki in nadomestila pa prenekateremu slabo plačanemu delavcu pomenijo tudi polovico plače. Ponujamo dogovor: delavcem naj dvignejo plače vsaj za 500 evrov, potem pa lahko ukinemo te dodatke. S tem bomo postali s plačami malo bližje razviti Evropi, s cenami pa smo jih tako ali tako že ujeli oz. marsikje tudi prehiteli.

Tako lahko slabo plačan in zgaran delavec, ki ima vsaj to srečo da obdrži delo, ga ne odpustijo kot nepotrebne in podjetje ne bankrotira upa vsaj na dostojno pokojnino v doglednem času..... ampak tudi tukaj se mu ne piše nič dobrega. Vlada mu pripravlja pokojninsko reformo v kateri je najprej pisalo da se ne moški ne ženske pred 65 letom ne bodo mogli upokojiti, če pa že šele po 60 letu starosti in 40 oz. 38 letih delovne dobe, pri čemer pa jih čakajo trajno veliki odbitki od že tako znižane osnove, saj naj bi se doba za obračun osnove podaljšala na skoraj celotno delovno dobo. Ta predlog so v zadnjem času na pritisk sindikatov

nekoliko omejili, novo stališče vlade je pokojnina brez odbitkov pri izpolnjevanju pogoje 60 letih starosti ter doseženih 43 let delovne dobe za moške in 41 za ženske. Nekoliko so tudi prilagodili prehodno obdobje in skrajšali obdobje let za določitev osnove pokojnine. Sindikati zahtevamo, da je 40 let delovne dobe za moške in 38 let delovne dobe za ženske dovolj za polno pokojnino, tistemu, ki je izpolnil te pogoje kapa dol! V kolikor pa želi in se čuti še vedno sposobnega za delo, pa naj mu z bonusi država to tudi omogoči in prizna. Delodajalci že sedaj nočejo zaposlovati starejših delavcev, kako pa jih bodo potem ko jih bo še več in bodo še starejši?!

Stalno smo soočeni tudi z predlogi za zmanjševanje pravic iz zdravstvenega zavarovanja. Do sedaj smo se sindikati temu uspešno upirali in kazali na druge potratnosti, kjer se zapravlja zdravstveni denar. Seveda pa je najlažje odrezati tam, kjer se to da narediti z eno potezo brez velikega napora in dotikanja privilegijev znotraj sistema: znižati hočejo nadomestil za čas bolniške odsotnosti, odpraviti plačilo prvega dne odsotnosti zaradi nege otroka, prvi dnevi bolniške naj ne bi bili plačani...in še bi se našlo.

Slovensko gradbeništvo je od vseh dejavnosti v tej globoki finančni in gospodarski krizi najbolj prizadeto. V letu 2009 se je vrednost opravljenih del glede na leto poprej zmanjšala za več kot 20%, v letošnjem letu se bo po napovedih vsaj še za 15%. Dodana vrednost se je v prvem četrtletju letošnjega leta v primerjavi z istim obdobjem lani zmanjšala za skoraj 15% število zaposlenih pa za preko 8%, ta trend pa se nadaljuje tudi v letošnjem letu. Predvsem izgubljajo delo zaposleni za določen čas, največkrat so to delavci migranti z začasnimi delovnimi dovoljenji. Soočeni smo tudi s stečajni in prisilnimi poravnami tudi že večjih, bilance večine družb pa izkazujejo veliko zadolženost in izpostavljenost do bank ter dobaviteljev in podizvajalcev. Trajnega kapitala v gradbenih družbah skoraj ni več, ob stečajih je tako zelo malo možnosti za poplačilo terjatev delavcev. Sindikati si moramo prizadevati da se obveznosti do delavcev poravnavao čim bolj tekoče, ker sicer zelo verjetno ne bodo nikoli poravnane.

Kljub vsem težavam je bilo v zadnjem času tudi kar nekaj uspehov. Sindikat nam je uspelo dvigniti minimalno plačo, kar je imelo za posledico dvig povprečne plače v gradbeništvu v mesecu marcu za preko 7% . Minimalno plača pa zdaj prejema skoraj 10% zaposlenih v gradbenih družbah, zato moramo zagotoviti povečanje plač tudi ostalim zaposlenim v višjih plačilnih razredih, sicer se bo zgodila uravnilovka. Na naš pritiske in zahteve je vlada pripravila spremembe zakona o zaposlovanju tujcev, ki bodo, upamo, odpravile nekatere odnose, ki so mejile že na skoraj sužnjelastniške odnose. Spremembe tega zakona bodo tudi pravna osnova za sprejem Uredbe o minimalnih življenjskih pogojih tujih delavcev, ki bi zagotovila tem delavcem človeka vredne bivalne pogoje. Izpeljali smo tudi potrebne spremembe znotraj same sindikalne organizacije, reorganizirali naša območja in jih prilagodili novim razmeram.

Spoštovane kolegice in kolegi - sindikat ni najboljši prijatelj delavcev, ampak je njegov edini prijatelj. Kolikor bomo močni in enotni, toliko bomo lahko dosegli za svoje člane.

Vsem skupaj pa želim prijetne trenutke še naprej ob našem skupnem druženju!

Naj zaključim z besedami:

Ljudje smo vredni dostojanstvenega dela, dostojanstvenega plačila, dostojanstvenega življenja in varne starosti.

Šempeter, 4. junij 2010

Predsednica SDGD Slovenije

Tanja Šuligoj